

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра педагогічної та вікової психології

СИЛАБУС

нормативної навчальної дисципліни

ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

підготовки бакалавра
спеціальності 053 Психологія
освітньо-професійної програми - Психологія

Луцьк – 2021

• **Силабус нормативної навчальної дисципліни «Педагогічна психологія»** підготовки бакалавра, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія.

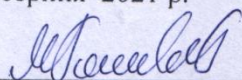
За освітньо-професійною програмою Психологія.

Розробник: Кордунова Н. О., доцент, кандидат психологічних наук, доцент.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології

протокол № 1 від 27 серпня 2021 р.

Завідувач кафедри:

Гошовський Я. О.

© Кордунова Н. О., 2021 р.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(заочна форма навчання)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни За навчальним планом 2019 року
Заочна форма навчання	Галузь знань 05 соціальні та поведінкові науки Спеціальність 053 Психологія Освітньо-професійна програма Психологія Освітній ступінь Бакалавр	Нормативна
		Рік навчання <u> 3 </u>
Кількість годин/кредитів 150 / 5		Семестр <u> 5-ий </u>
		Лекції <u> 14 </u> год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні <u> 12 </u> год.
		Лабораторні <u> 0 </u> год.
		Індивідуальні <u> 0 </u> год.
		Самостійна робота <u> 106 </u> год.
	Консультації <u> 18 </u> год.	
	Форма контролю: екзамен	

II. Інформація про викладача

ППП – Кордунова Наталія Олександрівна

Науковий ступінь – кандидат психологічних наук

Вчене звання – доцент

Посада – доцент

Контактна інформація – 0506788227; Natalia300619701@gmail.com

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Курс «Педагогічна психологія» належить до циклу гуманітарних дисциплін, пов'язаних з пізнанням і використанням психологічного та особистісного потенціалу учня (студента) у процесі навчання, виховання, оволодінням соціальним досвідом. Дисципліна «Педагогічна психологія» - важливий курс психолого-педагогічного циклу, який навчає студентів розуміти закономірності психологічної діяльності людини у процесі розвитку і саморозвитку, виховання і самовиховання, навчання і самонавчання. Вивчення теоретичного матеріалу супроводжується практичними заняттями, тренінгами, відеоматеріалами.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Педагогічна психологія» є вивчення психологічних закономірностей, характеристик, етапів, умов і критеріїв успішного протікання процесів засвоєння дітьми знань, моральних норм та принципів, формування їх світогляду та переконань.

2. Пререквізити: Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Соціальна психологія», «Патопсихологія», «Психологія сім'ї та сімейне консультування», «Експериментальна психологія», «Психодіагностика».

Постреквізити: Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні навчальних дисциплін «Психогенеза особистості», «Психологія депривації», «Психологічний супровід та допомога різним категоріям осіб», «Психологія криз особистості», «Психологія абілітації та паліативна психологія».

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета педагогічної психології – виявляти, вивчати та описувати психологічні особливості та закономірності інтелектуального та особистісного розвитку людини під час навчання та виховання.

Завданнями «Педагогічної психології» є формування знань у студентів об'єктивно оцінювати особливості організації навчально-виховного процесу сучасної школи, місце і роль учителя в ньому. Розвивати наукове і теоретичне мислення студентів, допомогти розкрити їм механізми і закономірності навчального та виховного впливу на особистість. Розробка психологічних засад удосконалення навчально-виховного процесу на всіх рівнях освітньої системи.

Завдання вивчення курсу.

Основні завдання полягають у тому, щоб студенти засвоїли базові теоретичні поняття педагогічної психології, методи емпіричного вивчення учнів та надання їм кваліфікованої професійної психолого-педагогічної допомоги.

У результаті вивчення курсу студенти повинні *знати*:

- теоретичні підходи та сучасний стан розвитку педагогічної психології;
- основні закономірності психічного розвитку особистості;
- психологічну характеристику процесу навчання та особливості навчальної мотивації;
- психологічні особливості засвоєння знань, умінь і навичок;
- психологічні особливості процесу виховання та його закономірності;
- Сутність, структуру та функції педагогічної діяльності.

Уміти:

- працювати з науковою та навчально-методичною літературою;
- вступати у наукові дискусії щодо вікової мінливості психіки людини та специфіки перебігу її онто - й соціогенезу;
- надавати практичні рекомендації щодо подолання труднощів з урахуванням вікових відмінностей особистості учня;
- добирати психологічні методи та методики дослідження особистості вчителя та учнів.

4. Результати навчання (Компетентності)

У ході вивчення навчальної дисципліни студенти повинні набути компетентцій:

Загальних:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та специфіки професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 6. Здатність працювати в команді.

ЗК 7. Навички використання інформаційних і комунікативних технологій.

ЗК 8. Здатність проведення досліджень на науковому рівні.

ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 10. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності.

ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії.

Фахових:

ФК 1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

ФК 2. Здатність до аналізу та розуміння сучасних уявлень про принципи державної політики у сфері освіти.

ФК3. Здатність застосовувати сучасні освітні, реабілітаційні, інформаційні технології.

ФК 5. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу.

ФК 6. Здатність проектувати індивідуальні маршрути розвитку, освіти, соціальної адаптації та інтеграції осіб в закладах освіти.

ФК7. Розвинуте вміння організовувати та надавати психологічну допомогу особистості, що перебуває в конфліктній ситуації.

ФК8. Здатність усвідомлювати межі своєї компетентності та дотримуватися норм професійної етики.

ФК9. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ФК10. Навички міжособистісної взаємодії та роботи в команді у процесі професійної діяльності.

ФК11. Здатність професійно викладати фахові дисципліни.

ФК12. Уміння адаптуватися до нових ситуацій та здатність до професійної мобільності.

ФК13. Уміння здійснювати превенцію, психологічний супровід та надання кваліфікованої допомоги особам з групи ризику.

ФК14. Навички розроблення концептуальних рішень з планування фахової діяльності.

ФК15. Управління комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у конкретних виробничих умовах.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(заочна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практ. зан.	Сам.роб.	Консульт.	Форма контролю /бали
Змістовий модуль I. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ЯК НАУКИ						
Педагогічна психологія як наука. Предмет, завдання та сучасний стан розвитку педагогічної психології. Структура педагогічної психології. Зв'язок педагогічної психології з іншими науками. Методи дослідження у педагогічній психології. Понятійно-категоріальний апарат педагогічної психології.	13	1	1	10	2	ДС 3б
Проблеми психічного розвитку особистості. 1.Єдність педагогічної та вікової психології. 2.Поняття «розвиток» у педагогічній психології. 3.Особливості психічного розвитку особистості на різних вікових етапах. 4.Поняття новоутворень та провідної діяльності кожного вікового періоду.	13	1	1	10	2	РМГ 7б
Психологічні особливості та загальні закономірності	14	1	1	10	2	Р

процесу учіння. Співвідношення процесів учіння та навчання. Структура учіння. Психологічні особливості процесу засвоєння знань, умінь і навичок. Показники уміння вчитися.						36
Своєрідність підготовки дошкільника до оволодіння учбовою діяльністю 1.Психологічні передумови формування у дітей уміння вчитися. 2.Роль вихователя у підготовці дошкільника до оволодіння учбовою діяльністю. 3.Критерії психологічної готовності дитини до школи. 4.Неуспішність, її причини та запобігання у дошкільному віці.	14	1	1	10	2	ДБ 46
Досвід організації інклюзивної освіти в Україні.	10	1	1	10	2	ІРС 46
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ						
Виховання як процес формування цілісної особистості. 1.Підходи до визначення виховання, його закономірності. 2.Мета, принципи, форми і методи виховного впливу. 3.Поняття про моральність. Вчинок як одиниця моральної поведінки. 4.Самовиховання та його специфіка.	15	2	2	10	2	ТР 36
Психологічні особливості виховних впливів у дошкільному віці. 1.Вікові особливості виховання дошкільника. 2.Виховання і гра, виховання і трудова діяльність дітей дошкільного віку. 3.Критерії та показники вихованості дітей. 4.Зв'язок дошкільного закладу і сім'ї у вихованні дітей. 5.Психологія виховання дошкільників з порушеннями у поведінці.	16	2	2	10	2	ДБ 56
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГА ТА ПЕДАГОГІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА						
Психологічна характеристика та складові педагогічної діяльності вчителя освітнього закладу. 1.Сутність, структура та функції педагогічної діяльності. 2.Спрямованість особистості педагога і типи педагогів. 3.Педагогічні здібності та якості вчителя. 4.Мотивація і продуктивність педагогічної діяльності у навчальному закладі.	9	1	1	10	1	РЗ 36
Формування психологічної культури та розвиток педагогічних здібностей. 1.Способи формування психологічної культури вчителя. 2.Психогігієна педагогічної діяльності. 3.Синдром професійного вигорання, його причини та способи подолання.	7	2	1	13	1	ТР 56
Психологія педагогічного співробітництва та спілкування у дошкільному закладі.1.Психологічна характеристика педагогічного співробітництва та спілкування. 2.Міжособистісні відношення між учасниками педагогічного процесу. 3.Роль зворотного зв'язку при спілкуванні. 4.Стили педагогічної діяльності.	9	2	1	13	2	Р 36
Види підсумкових робіт						406
Модульна контрольна робота №1						30 б
Модульна контрольна робота №2						30 б
Всього годин/Балів	150	14	12	106	18	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору .

5.ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1	Педагогічна психологія як самостійна наука 10 год.
2	Проблеми психічного розвитку особистості 10 год.
3	Психологія навчання та виховання 10 год.
4	Навчання та його психологічні механізми 10 год.
5	Психологічні особливості та загальні закономірності процесу учіння 10 год.
6	Своєрідність підготовки дошкільника до оволодіння учбовою діяльністю 10 год.
7	Виховання як процес формування цілісної особистості 10 год.
8	Психологічні особливості виховних впливів у дошкільному віці 10 год.
9	Психологія педагога та педагогічного співробітництва 10 год.
10	Психологічна характеристика та складові педагогічної діяльності вихователя дошкільного закладу 10 год.
11	Формування психологічної культури та розвиток педагогічних здібностей 6 год.
Всього	106 год

IУ. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента:

Студент повинен отримати бали під час занять (враховуються бали за групову та індивідуальну роботу, виступи, дискусію, тренінгові заняття, реферати, виступи на конференціях, круглих столах), якщо він присутній, або у час відведений для відпрацювання і консультацій.

Політика щодо академічної доброчесності:

Студент повинен дотримуватись академічної доброчесності:

- Самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності:

повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
відрахування з Університету.

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25%.

Списування під час контрольних робіт та заліків заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв).

Політика щодо перескладання: усі заняття студенти відвідують згідно розкладу навчального процесу, однак, якщо студент має право на вільне відвідування, то може відпрацювати пропущені заняття під час індивідуальних консультацій або виконати письмово індивідуальні завдання (реферати, конспекти, підготовка статті).

У. Підсумковий контроль

З навчальної дисципліни передбачено екзамен. Загальна оцінка» за курс складається як алгебраїчна сума оцінок за кожен з трьох модулів: бали, які отримує студент за навчальну діяльність – підготовку та виступи на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи (40 балів). МКР оцінюється максимальною кількістю балів – 60 (МКР№1-30 балів, МКР№2-30 балів). Якщо студент хоче покращити результат або отримав недостатньо балів, то він складає екзамен, який оцінюється від 0 до 60 балів.

VI. Підсумковий контроль

На екзамен виносяться питання, які потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних завдань. Іспит проводиться в письмовій формі і включає три питання: 1 питання теоретичне передбачає ґрунтовний аналіз окресленої проблеми, 2 – питання

прикладне передбачає використання теоретичних знань під час вирішення практичних задач, третє питання творче – вимагає креативного підходу у вирішення складної ситуації.

Питання до екзамену

1. Предмет та завдання педагогічної психології.
2. Історія виникнення і розвиток педагогічної психології.
3. Поняття «віку» у психології.
4. Структура педагогічної психології.
5. Методи дослідження педагогічної психології.
6. Научіння і його види.
7. Загальна характеристика процесу учіння.
8. Учбова діяльність. Структура учбової діяльності.
9. Взаємозв'язок учіння і розвитку. Критерії розумового розвитку.
10. Формування навичок і вмінь.
11. Поняття навчання. Структура навчання.
12. Види навчання.
13. Навчальність і її структура.
14. Неуспішність, її попередження і подолання.
15. Сучасні технології навчання.
16. Предмет і завдання психології виховання.
17. Психологічні механізми виховання.
18. Вікові особливості виховання дітей.
19. Психологічні особливості роботи з важковиховуваними дітьми.
20. Психологічна характеристика педагогічної діяльності.
21. Особистість вчителя. Професійно значущі якості вчителя.
22. Педагогічні здібності. Структура педагогічних здібностей.
23. Педагогічний такт і педагогічна майстерність учителя.
24. Взаємодія навчання, виховання та розвитку.
25. Зв'язок педагогічної психології з іншими галузями психологічної науки.
26. Рушійні сили психічного розвитку.
27. Зміст та співвідношення понять „ розвиток” і „ формування” в психології.
28. Основні фактори, що детермінують психічний розвиток.
29. Взаємодія навчання, виховання та розвитку.
30. Психологічні основи розвиваючого навчання.
31. Основні поняття психології навчання.

32. Фактори, які впливають на процес навчання.
33. Навчання як процес.
34. Навчання як діяльність.
35. Проблема навчання в працях вітчизняних та зарубіжних психологів.
36. Психологічні основи диференціації та індивідуалізації навчання.
37. Концепція засвоєння знань.
38. Управління формуванням знань, умінь та навичок при різних підходах до організації процесу навчання.
39. Учіння як процес.
40. Учіння як діяльність.
41. Основні компоненти учіння.
42. Причини неуспішності в учінні та умови їх подолання.
43. Поняття про рівень актуального розвитку та зону найближчого розвитку.
44. Психічний розвиток учнів в умовах застосування технічних засобів навчання.
45. Психологічна характеристика процесу засвоєння знань.
46. Стихійне та цілеспрямоване засвоєння знань.
47. Мотивація професійної діяльності вчителя: поняття, структура.
48. Загальна характеристика цілей та завдань психології виховання.
49. Особистість як мета, об'єкт та суб'єкт процесу виховання.
50. Психологічні основи гуманізації процесу виховання.
51. Проблеми виховання дітей різних вікових груп.
52. Психологічні особливості важковихованості підлітків.
53. Стили батьківської поведінки у вихованні та їх характеристика
54. Поняття про особистісно зорієнтоване навчання.
55. Специфіка педагогічної праці.
56. Основні компоненти педагогічної праці.
57. Педагогічні здібності та їх структура.
58. Педагогічні вміння та навички, умови їх формування.
59. Авторитет вчителя: поняття, складові, умови підвищення.
60. Психологічні вимоги до особистості сучасного вчителя.
61. Педагогічне спілкування в системі „вчитель – учень” як фактор становлення та розвитку особистості школяра.
62. Психологічні проблеми вдосконалення педагогічної майстерності.
63. Ефективність діяльності вчителя та її критерії.

64. Особливості розвитку самосвідомості учнів у навчально-виховному процесі.
65. Соціально-психологічні умови формування особистості старшокласників.
66. Особливості формування самосвідомості юнаків та дівчат.
67. Показники та критерії вихованості особистості.
68. Самовиховання як вища форма управління формування особистості.
69. Вікові особливості виховання людей.
70. Вікові особливості розвитку самовиховання у дітей, підлітків та юнаків.
71. Фактори, що впливають на успішність у навчанні. Стиль спілкування вчителя з учнями та його вплив на формування особистості учнів.
72. Принципи складання психологічної характеристики учня або студента.
73. Психологічний аналіз дидактичних принципів навчання.
74. Характеристика мотивації до навчання.
75. Форми і методи виховного впливу.
76. Поняття про моральність.
77. Вчинок як одиниця моральної поведінки.
78. Характеристика педагогічних здібностей вчителя.
79. Педагогічні здібності та особистісні якості вчителя.
80. Синдром професійного вигорання, його причини та способи його подолання.
81. Культура педагогічного спілкування вчителя.
82. Психологія педагогічного співробітництва.
83. Психологічне співробітництво та спілкування.
84. Міжособистісні відносини у колективі педагогів.
85. Конфлікти у педагогічному колективі.
86. Конфлікти в системі «вчитель-вчитель».
87. Конфлікти в системі «вчитель-учень».
88. Конфлікти в системі «вчитель-батьки».
89. Конфлікти в системі «учень-учень».
90. Стили педагогічної діяльності.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всівидинавчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна:

1. Айсмонтас Б. Б. Педагогическая психология: схемы и тесты. Москва : Образование, 2004. 208 с.
2. Гошовська Д. Т. Психологія та методика педагогічно-корекційного тренінгу [навч.-метод. посіб.]. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі українки, 2012. 220 с.
3. Дегтяренко Т. М., Вавіна Л. С. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами : [Навчальний посібник]. Суми : ВТД «Універсальна книга», 2008. 302 с.
4. Кордунова Н. О. , Савчук О. І. психолого-педагогічний практикум. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2020. 88 с.
5. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій). 2-е вид. : Навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 128 с.
6. Крайг Г., Бокум Д. Психология развития Санкт-Петербург : Питер, 2004. 620 с.
7. Миллер С. Психология развития : методы исследования. Санкт-Петербург : Питер, 2002. 464 с.
8. Мухина В. С. Возрастная психология: феноменология развития, детство, отрочество. Москва : Издательский центр «Академия», 2014. 456 с.
9. Павелків Р. В, Цигипало О. П. Дитяча психологія. Київ : Академвидав, 2008. 432 с.
10. Потапчук Л. В., Кордунова Н. О. Вікова, педагогічна та спеціальна психологія : метод. рек. до практичних занять. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2017. 48 с.

11. Психология человека от рождения до смерти. Полный курс психологии развития / Под ред. А. А. Реана. Санкт-Петербург : «Прайм-ЕВРОЗНАК», 2005. 416 с.
12. Реабілітаційний супровід навчання неповносправних дітей : метод. посіб. / Укл. : А. Луговський, М. Сварник, О. Падалка. Львів : Колесо, 2008. 144 с.
13. Савчин М. В. Василенко Л. П. Вікова психологія. Київ : Академвидав, 2011. 384 с.
14. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Паська О. В. Вікова психологія : Навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 376 с.
15. Степанов О. М. Педагогічна психологія : Навч. посіб. Київ : Академвидав, 2011. 416 с.
16. Хухлаева О. В. Психология развития : молодость, зрелость, старость. Москва : «Академия», 2006. 402 с.

Додаткова:

1. Бочелюк В. Й. Психологія людини з обмеженими можливостями : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 264 с.
2. Вікова та педагогічна психологія [Текст] / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. Київ : Просвіта, 2019. 416 с.
3. Кияновский А. И. Справочник по педагогической психологии. Херсон, 2016. 216 с.
4. Кордунова Н. О. Развитие духовности учнів старшого шкільного віку у процесі спілкування [Текст] : монографія. Луцьк : Вежа-друк, 2015. 264 с.
5. Кутішенко В. П., Ставицька С. О. Психологія розвитку та вікова психологія : Практикум : Навч. посіб. Київ : Каравела, 2009. 449 с.
6. Лисянська Т. М. Педагогічна психологія : Практикум : Навч. посіб. Київ : Каравела, 2009. 224 с.

7. Подоляк Л. Г. , Главник О. П. Основи педагогічної психології (Психологія виховання): Навч. посіб. Київ : Главник, 2006. 112 с.
8. Семиченко В. А. Психологія педагогічної діяльності : Навч. посіб. Київ : Вища школа, 2004. 335 с.
9. Туріщева Л. В. Діти з особливостями розвитку в звичайній школі. Харків : Вид. група «Основа», 2012. 111 с.
10. Туріщева Л. В. Увага! Особливі діти. Харків : Вид. група «Основа», 2012. 128 с.

Інтернет-ресурси :

www.psi.webzone.ru – психологічний словник

www.elib.org.ua – цифрова бібліотека України

www.psylib.kiev.ua – психологічна бібліотека Київського фонду сприяння

розвитку психологічної культури

www.ncscho.org.ua – електронна енциклопедія психології

www.osvita.org.ua – освітній сайт

<http://chitalka.info> – студентська електронна бібліотека

<http://uk.wikipedia.org> – Вікіпедія: вільна електронна енциклопедія

(українська)